



## REMISSYTTRANDE

Datum  
2020-12-14

Dnr  
JK 2020/6257

Regeringskansliet  
Finansdepartementet  
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till:  
gabriela.kalm@regeringskansliet.se

### **Promemorian Ändringar i smuglingslagen – Tullverket ges en utökad möjlighet att ingripa mot brott** (Departementets diarienummer Fi2020/04169)

---

Justitiekanslern ska vaka över tryck- och yttrandefriheten samt värna integriteten och rättssäkerheten i den offentliga verksamheten. I Justitiekanslerns uppdrag ingår även att bevaka statens rätt och att medverka till att rättstillämpningen är effektiv och av hög kvalitet.

Justitiekanslern har inget att erinra mot att Tullverket ges en utökad möjlighet att ingripa mot brott som inte omfattas av Tullverkets egen befogenhet inom brottsbekämpningen. Ett bättre utnyttjande av Tullverkets resurser ger större möjligheter att stävja gränsöverskridande brottslighet av olika slag. I något avseende kan dock ifrågasättas om förslaget är optimalt utformat för att tillgodose inte bara intresset av en effektiv brottsbekämpning utan även brottsmisstänkta rättssäkerhet.

Enligt förslaget ska en tulltjänsteman som efter godkännande från Polismyndigheten – men innan en förundersökning har inletts – ingriper mot en misstänkt brottslighet ha befogenhet att bedriva en s.k. primärutredning enligt 23 kap. 3 § fjärde stycket rättegångsbalken (RB). Det framgår av förslaget till 38 § jämfört med 20 § lagen (2000:1225) om straff för smuggling. Befogenheten omfattar enligt promemorian bl.a. inledande förhör med den som ingripandet riktar sig mot (s. 18). Den personen lär i många fall vara den som helt uppenbart kommer att inta ställning som skäligen misstänkt när förundersökning väl har inletts. I praktiken är det därmed ett misstänktförhör under en primärutredning som Tullverkets befogenhet kommer att omfatta.

Mot bakgrund av att det normalt sett knappast kommer att handla om någon enkel och snabbtredd brottslighet som Tullverket ingriper mot ifrågasätter Justitiekanslern om ett förhör med den misstänkte i praktiken kan bli aktuellt innan Polismyndigheten hunnit inleda förundersökning. De utredningsåtgärder som främst är tänkta att komma ifråga under en primärutredning är platsundersökning och förhör som inte kan uppskjutas utan olägenhet (se prop. 1969:114 s. 32 ff., jfr. prop. 1994/95:23 s. 78). Vid mer komplicerad eller omfattande brottslighet lär förhöret med den misstänkte knappast tillhöra den kategorin utan bör kunna anstå tills förundersökning är inledd. Att

den typen av förhör lyfts fram i promemorian som exempel på vad som kan utföras under Tullverkets ingripanden framstår därför som olyckligt.

För det fall förhör med den misstänkte ändå skulle förekomma inom ramen för ett ingripande är det viktigt att framhålla att den enskildes rättssäkerhet inte får bli lidande till följd av att förhöret sker inom ramen för en primärutredning istället för en förundersökning. Det innebär bl.a. att den misstänkte måste delges misstanke enligt 23 kap. 18 § RB och underrättas om sina rättigheter enligt 12 § förundersökningskungörelsen (1947:948), även om dessa bestämmelser inte är formellt tillämpliga under en primärutredning (se t.ex. JO 2000/01 s. 137).

Vidare ställer sig Justitiekanslern frågan om inte den första telefonkontakten mellan en tulltjänsteman och Polismyndigheten blir mer ändamålsenlig om den inriktas på frågan om förundersökning ska inledas, istället för att avse godkännande av ett ingripande. (Jfr Justitiekanslerns remissvar den 3 april 2018, dnr 1581-18-8.1 angående förslaget till ny kustbevakningslag.) Det underlag som behövs för att lämna ett godkännande bör i de flesta fall även vara tillräckligt för att fatta beslut om att inleda förundersökning. Naturligtvis skulle det innebära att kretsen av personer som tulltjänstemannen kan vända sig till begränsas till jourhavande förundersökningsledare, men den nackdelen bör inte tillmätas avgörande betydelse. Vid behov kan Polismyndigheten ges resurser för att förstärka sin jourverksamhet. Anmärkas kan att den i promemorian föreslagna ordningen visserligen ligger i linje med vad som enligt kustbevakningslagen (2019:32) gäller för kustbevakningstjänstemän. Tullverkets ingripanden kan dock antas bli betydligt fler och normalt avse grövre och mer komplicerad brottslighet än Kustbevakningens.

När förundersökning väl inletts bör Polismyndigheten i enlighet med förslaget kunna anlita Tullverket för biträde i inledningsskedet av utredningen. Vidare tillstyrker Justitiekanslern förslaget om att Tullverket i akuta fall bör kunna gripa personer och ta egendom i beslag även utan föregående kontakt med Polismyndigheten.

Avslutningsvis vill Justitiekanslern – liksom för Kustbevakningens del i ovan nämnda remissvar från 2018 – framhålla vikten av att tulltjänstemän erhåller adekvat utbildning så att rättssäkerheten kan upprätthållas när Tullverket kommer att behöva göra rättsliga bedömningar avseende andra typer av brottslighet än vad som ingår i den egna brottsbekämpningen.

I övrigt har Justitiekanslern inte några synpunkter på förslagen.

Vid beredningen av detta remissyttrande har byråchefen Anna Erman och föredraganden Åsa Andersson deltagit.

Mari Heidenborg

*Detta yttrande har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.*